

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER:
szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
lat irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A Hortobágy hasznosítása és a Gazdakörben tartott gyűlés.

Az elmúlt vasárnap a Debreczeni Gazdakörben a gazdaközönség foglalkozott a Hortobágy hasznosításának kérdésével, melyet aktuálissá tett a földmívelési Miniszter urnak lapunk mult számában közölt és kommentárral kísért leirata. Az ülést *Szentesi János* gazdaköri alelnök, városi törvényhatósági bizottsági tag vezette.

Előre el voltunk készülve arra, hogy a Gazdakörben összegyűlt gazdák állást foglalnak a hortobágyi pusztarészek hasznosítása ellen. Látjuk ezt a küzdelmet évek óta és nem tulajdonítanánk annak nagy fontosságot, ha ezen ellenkezésből nem a város anyagi károsodása következne be. Annyiszor elmondtuk és beigazoltuk a mostani rendszertelen hortobágyi gazdálkodás káros voltát, hogy ennek még bővebb beigazolására szinte sajnáljuk a nyomda festéket. Lapunk ide s tova tíz esztendő óta küzd a Hortobágy kihasználatlan részeinek hasznosítása mellett, kiváló szakemberek megdönthetetlen igazságokat tartalmazó cikkeiket közöltük és ezeknek dacára nem tudtuk meggyőzni városunk sok más kérdésben elfogulatlanul ítélkező öspolgárságát, vagyis helyesebben e polgárságnak gondolkodni nem akaró nagyon kis részét arról, hogy a hortobágyi pusztarészek hasznosításából nem hogy anyagi kár háramlanék a jószágtartó gazdaközönségre, sőt ellenkezőleg, nemcsak az állattenyésztés érdekei nyernének ez által, hanem kevesebbednek a pótdadó, melynek százaléka ellen folytonos panaszokat hallunk.

Csodálkozunk azon is, hogy a Gazdakör gyűlésén a Hortobágy tulajdonjogi kérdése is szönyegre került. Csodálkozunk, mert aki *Magoss György dr.* tiszti főügyész napnál világosabb ide vonatkozó fejtegetéseit és következtetéseit olvasta, lehetetlen, hogy ki ne ábránduljon abból a téves nézetéből, hogy a hortobágyi pusztarészek nem Debreczen sz. kir. város községi osztatlan vagyonát képezik. Azok az urak, akik azt vitatják, hogy a Hortobágy a gazdáké, megfélekednek arról, hogy Debreczen a zálogba birt hortobágyi pusztarészeket a város pénztárából váltotta meg, azok a polgárok pedig, akik a várostól használatra kaptak, a kaszálókat és földeket, igaz, hogy megvették ezeket a területeket és pedig holdját annak idején 200—300 forintért, az egy boglyás kaszálókat 45 forintért, de meg is kapták a földeket, melyek ma holdankint 2000 koronát is megérnek. Így tehát a hortobágyi pusztarészek tulajdonjogához az egyes vagy az összpolgárságnak immár semmi jussa sincs, az efelett való rendelkezés a város joga, melyet a telekkönyvi feljegyzés is napnál világosabban biztosít. És éppen azért, ha a jogelveket nem ismerő közönség ferde felfogásán meg is tudunk nyugodni, csodálkozunk a jogászberekek okoskodásán, mely szinte oda konkludál,

hogy még most is helyes dolog vitatkozni a hortobágyi pusztarészek jogi hovatartozandósága felett. A tiszti főügyész mikor idevonatkozó tanulmányát nagy kutatás, a régi és újabb iratok gondos tanulmányozása után megszerkesztette, az *igazság útját* kereste és oly tudással világította be ennek az igazságnak az útját, oly meggyőző erővel bizonyította be a hortobágyi pusztarészeknek a várost illető tulajdonjogát, hogy ezt megcáfolni, ezzel ellenkezőt állítani meddő erőlködésnél egyébnek nem mondható. A nagy készütségre, erős és tiszta jogi érzékre valló tanulmány annyira megvilágítja ezen kérdés jogi természetét, hogy a város egész nyugodtan nézhet azon pör kimenetele elé, melyet a gazdakörben egyik-másik vérmesebb szónok kilátásba helyezett.

Ezzel aztán végezhetünk is a hortobágyi pusztarészek jogi természetével, térjünk azonban át magának a hasznosításnak kérdésére.

Ezen kérdésben vezetőelvül állítjuk fel azt, hogy a hortobágyi pusztarészek okos kihasználása nemcsak Debreczen sz. kir. város házipénztárának *érdeke*, hanem az egész ország mezőgazdasági kulturájának *kérdése* és ezen hasznosítás helyes, körültekintő megoldása elsősorban Debreczen sz. kir. város adófizető közönségének jól felfogott *kötelessége*.

Lapunk hasábjain a Hortobágy hasznosítására vonatkozó javaslatok közlése alkalmából beigazoltuk, hogy a kihasználatlan pusztarészek hasznosításából, akármelyik javaslatot fogadjuk is el, legkisebb számítás szerint 400,000 korona jövedelmet érhetünk el, éppen annyit, amennyi a pótdadó megszüntetésére elegendő. Mivel azonban a fejlődés törvénye azt követeli, hogy haladjunk, lehet, hogy a hasznosítás sikeres keresztülvitele után is lesz valamelyes pótdadónk, ez a pótdadó azonban emelkedni fog az esetben is, még pedig óriási százalékokban, ha nem hasznosítjuk a Hortobágyot. Ezt elvitatni nem lehet, mert a folytonos fejlődés áldozatokat kíván a várostól, ezeket azonban minden nagyobb megterhelés nélkül meghozhatja, ha a Hortobágyból a mostaninál nagyobb jövedelmet huz. És ezen jövedelme biztos, akár befektetéssel, akár befektetés nélkül hasznosítja a pusztarészeket. Ezeket beigazoltam a Hortobágy hasznosításról írott nagyterjedelmű munkámban, mely jelenleg a földmívelésügyi m. kir. miniszteriumnál van elbírálás végett. Azaz a város közönsége nemhogy semmit sem vesz a hasznosítás bármily gazdasági rendszer szerinti keresztülvitelével, hanem minden körülmények között nyer és legfeljebb azok *naiv ábrándja* semmisül meg a gazdasági és városi politika diadalánál, akik a Hortobágy jogi természetét tartják legnagyobb kincsüknek, holott az kisiklott kezükből

akkor, midőn ezen puszták örök időre Debreczen sz. kir. város nevére és javára lettek telekkönyvezve. Álomért pedig soha, de főleg a rohanó korban ne kockáztassuk a valót, képzelt jogok elvesztésének félelme közepett a hasznost és azt a még, ugyszólván *egyetlen eszközt*, mellyel háztartásunk egyensúlyát hosszú, talán örök időkre biztosíthatjuk.

A város 1912. évi költségelőirányzatában a Hortobágy bevétele és kiadása következőkben szerepel: összes bevétel 243,050 kor., összes kiadás 153,045 kor. 04 fillér; vagyis tiszta bevétel 90,004 kor. 04 fillér. Negyvenkétezer holdat véve fel, a hortobágyi pusztarészek tehát katasztrális holdanként 2 kor. 23 fillért hoznak, nem is számítva le az esetleg behajthatatlan tartozásokat. Ha pedig a hasznosítás bármely módját keresztül visszük és csak a minimális 400,000 korona jövedelmet (bérösszeget) vesszük alapul, már így is 9 kor. 52 fillért fogunk kapni katasztrális holdanként. Ha pedig a Hortobágy hasznosítása, mezőgazdasága gyáriparral és mezőgazdasági, valamint kereskedelmi feldolgozó telepekkel oldódik meg, ez esetben nemcsak dúsabb jövedelmet fog e város húzni a hasznosításból, hanem vagyont is gyűjthet a bérletekből, végül egy bizonyos hosszabb idő után egy virágzó mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari központhoz jut ingyen.

Vannak igazságok, melyek szinte önmagukat kínálják azok elfogadására. Ilyen igazság a Hortobágy hasznosítása is, melynek elodázása a város óriási károsodásával jár, míg megoldása a város fejlődését, emelkedését, mezőgazdasági üzemének egészséges irányban haladását és a város házipénztárának jövedelmét és ezzel a pótladó kevesbbedését biztosítja.

Ne vitakozzanak tehát érdemes gazdáink azon kérdés felett, hogy kié a Hortobágy? Ez a kérdés már tisztán és megdönthetetlenül áll. Hanem inkább gondolkozzanak a felett, hogy mint a multban, úgy a jelenben is önmaguk érdekei ellen dolgoznak, mikor a hortobágyi pusztarészek hasznosítását mindenáron megakarják akadályozni. *Tanulhatnánk a balmazujvárosiak nemzetgazdasági politikájától, mely egészséges minden ízében.* Nekünk úgy tűnik fel ez a Hortobágy hasznosítása ellen állásfoglalás, mint a városunkban elterjedt telekspekuláció, mely hihetetlen vagyonszerzésre sarkalja az egyeseket azon tudatban, hogy a város majd nagy áron fogja megvenni az olcsón összeszedett területeket. A város közjövödelmeit fokoznunk kell, nem pedig megakadályozni önos szempontokból ennek emelkedését. Ne üljenek fel gazdáink az üres szólamoknak, melyek a szenvedelmes lelkekből szállnak felénk, hanem igyekezzenek már egyszer reális, a városnak hasznot hajtó gazdasági politikát folytatni és ne gördítsenek akadályokat a hasznosítás ellen, mert ez úgy is meddő munka lesz a polgárság önzetlenül gondolkozó többségének akaratával szemben.

Koncz Ákos.

Balmazujvárosiak ajánlata a Hortobágy kibérlésére.

Bérleti szövetkezetet alakítanak.

A balmazujvárosi lakosok a következő beadványt intézték a városi Tanácshoz:

Tekintetes Városi Képviselő Testület!

A debreceni Hortobágyhasznosító-bizottság e hó 8-án elvben kimondotta, hogy az egész Hortobágyot kis- és középbérletek útján értékesíteni kell. A hosszú vita, amely azon kérdés körül forgott, hogy úgy az egyes,

mint a közérdek szempontjából a nagy- vagy kisbérleti rendszerre előnyösebb, immár végleg befejezettnek tekinthető. Ugy az egyik, mint a másik gazdálkodási módnak megvannak a hibái, de megvannak mindenkinek előnyei is. Az a törekvés, amely az emberi lehetőség határán belül, a kis- és nagybérlet előnyeit biztosító gazdálkodási forma kialakítását célozza, a bérleti szövetkezetek gondolatához vezetett. Alulírottak megértettük a fejlődő kor tanítását és csak a tekintetes Képviselőtestületen mulik, hogy Hajdu megyében megalakuljon az első nagyarányú bérleti szövetkezet.

Mi alulírottak hajlandók vagyunk egy, a Hortobágy kibérlésére szolgáló, törvényszéki'eg bejegyzett szövetkezetet alakítani. Kötelezzük magunkat arra, hogy a bérbe adandó területen a szövetkezet igazgatósága által időközönként megállapított üzemszabályok szerint fogunk gazdálkodni. Kötelezzük magunkat, hogy minden szövetkezeti tag az általa birt területnek egy meghatározott részén konyhakertészetet fog folytatni és annak terméseit elsősorban a debreceni piacon a szövetkezet igazgatósága által megjelölendő árakban fogja értékesíteni. Hasonlóképpen kötelezzük magunkat a baromfi és vágómarha tenyésztésére, nemkülönböztetve egy szövetkezeti tejgazdaság létesítésére. Mindezt említett intézmények termékeit ugyancsak a debreceni piac részére kötjük le. A vágómarha tenyésztés és tejgazdaság céljaira hajlandók vagyunk a közös istállózás alapján álló rendszert bevezetni és az általunk tenyésztett állatok húsát szövetkezeti, mészárszékekben az igazgatóság által megállapított árakban a közönség rendelkezésére bocsájtani.

A szakszerű vezetés irányítására hajlandók vagyunk igazgatóságunkba bevásztani a kir. gazdasági felügyelőt, a megyei és városi állatorvost, a gazdasági egyesületi titkárokat és a gazdasági akadémia tanárai közül a tekintetes városi Tanács által kijelölendő egyéneket. Viszont a fogyasztóközönség érdekeinek képviseletére ugyancsak hajlandók vagyunk megfelelő számú igazgatósági tagsági helyeket nyújtani.

Tervezetünk szerint Debreczen város közönsége az általunk alakítandó szövetkezettel kötné meg a bérleti szerződést és pedig minden árlejtés mellőzésével. Kimondandók, hogy a szövetkezetnek tagja csakis olyan hajdumegyei lakos lehet, akinek 100 holdnál több földje sem tulajdonban, sem bérletben nincsen, aki a földműveléssel saját személyében foglalkozik. Egy-egy szövetkezeti tag 50 holdnál nagyobb bérletet nem kaphatna. Illetve minden 2000 holdnyi kisbérletek mellett egy, legfeljebb 500 holdnyi nagyságú középbérlet volna alakítható, azzal a kötelezettséggel, hogy a földművelésügyi miniszterium támogatásával e középbérletek mindenike egy-egy mintatelepet köteles létesíteni és ennek eredményeit a körötte lévő kisbérletnek szemléletileg és szóbeli magyarázatok útján megvilágítani.

A szövetkezet látná el a kibérlendő területet a szükséges holt és élő beruházásokkal. Ahol szükséges, e beruházásokat a szövetkezet hitelbe nyújtaná és a tag tartozását heti befizetésekkel vagy egyéb kedvező módon törlesztené.

Az egész tervezet pénzügyi megalapításához a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének és a hajdumegyei összes pénzintézeteknek együttes támogatását reméljük kinyerni.

A bér összegére nézve most nyilatkoznunk még nem lehet, mert a Hortobágy nagyon különböző minőségű részletekből áll, de nyugodtak vagyunk afelől, hogy az összes körülmények figyelembe vételével a bérösszeget úgy tudnók megállapítani, hogy az Debreczen város érdekét is kielégítse és viszont a mi boldogulásunk útját sem vágná be.

Tekintettel a nagy és küzdelmes előmunkálatokra, amiket ez a még szűz talaj kíván és a temérdek holt befektetésekre, a bérlet időtartamát legalább is 50 évre kérnők megállapítani, amely esetben a bérlemény területén emelt épületeinknek Debreczen város tulajdonába való átszállását kiköthetjük.

Mint már említettük, gazdálkodásunkban a fejlődő

korral akarnánk haladni. És ezért olyan módszert alkalmaznánk, amely mellett mindenféle mezőgazdasági gép használata, minden munkamegtakarító és termésszaporító eljárás érvényesülhetne. A műtrágyázás, a gőzekével való szántás, a tárcsás borona és az altalaj porhanyító, valamint minden egyéb más mezőgazdasági szerszám bevezetéséről gondoskodnánk.

Méltóztassék tehát tervezetünk végleges formába öntésére egy bizottságot kiküldeni és ezt megbízni azzal, hogy az általunk kijelölendő bizottsággal az előbb elmondott elvek alapján a végleges szerződési formát összegezzék meg.

A kérelmünkre hozandó határozatot egyelőre Csige István balmazújvárosi főbíró kezéhez kérjük kézbesíteni.

Az itt aláírtakon kívül gyűjtjük a bérülő szövetkezet tagjait egy külön iven is és nem zárkozunk el attól, hogy a szövetkezet keretei egész Hajdu megyét átfogják.

Titkári jelentés

a „Debreczeni Patronázs-Egyesület” második, 1911. évi működéséről.

Nagyságos Elnök Ur!

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Az élet a tapasztalatok legjobb iskolája s a tapasztalatok szűrő rostáján átment ismereteink mutatják be nekünk az életet a maga igaz valóságában.

Gázdag s tanulságos ismeretekre juttathat el bennünket a tudomány, például az emberiségben található gonosz indulatok eredetét illetőleg s beszélhet sokat, érdekeset és talán igazat is az átöröklés elmélete alapján, vagy a rossz, a helytelen nevelésből eredő, vagy az egyénileg szerencsétlenül nyert rossz vérből fakadó, gonosz életre vezető, a bűn lejtőjére juttató, vészes hajlamokról; de talán első sorban maga az élet az, amely bennünket a bűnök forrásaihoz a legbiztosabban elvezet s méltó dolog lehet e nagy tanítómester iskolájába is benézni pár percre, — hátha tanulnánk ott is valamit, ami bennünket az emberlét egyik nagy problémájának, a jó és a rossz létele kérdésének megoldásához közelebb vezet.

Ne mosolyogjanak nagy fölényes érzéssel egy pillanattig se az elméleti, avagy a természettudományok avatott hősei, ha én most, a világon minden tudóskodás nélkül, de az életet tárgyunkra vonatkozó világitásában tekintve, a gyermek- és fiatalkori bűnösség lételének kimagyarázásához két, igen-igen egyszerű, de úgy hiszem, nem együgyű indokkal járulok.

A gyermek és fiatalkor elzűllésének egyik legnagyobb indoka igen sok esetben az *elhagyatottság érzete*.

Ha úgy érzi az a vezető kézre, jóakaratu támogatásra, meleg emberi szív meleg szeretetére olyannyira rászorult gyermek vagy fiatalkoru, hogy vele senki sem törődik, hogy esetleg szülei is, kik már csak a természet törvényéből folyólag is vezetői tartoznának lenni, teljesen magára hagyják s kiengedik menni a pusztaságnak kietlenébe: elzordonul az ő lelkének világa s csoda-e, ha bántó elhagyatottságában, látva gondozott kortársainak jólétét, életörömeit, nem lévén, ki óvja őt a rossztól, a gonosztól: ennek utára tér, elzűlik s elesik.

De másik nagy oka a zűlöttségnek, mely természetesen leginkább az elsőből ered, a *szennyes, a rongyos ruha, vagy épen a ruhátlanság*. Nézd el az ilyenbe öltözött, az ilyenben szegénykező embert, legyen az gyermek, fiatalkoru vagy felnőtt, mennyire idegenkedik az embertársaitól, mily bizalmatlan ezekhez s önmaga iránt is s kerülve a tisztességesen öltözködő emberek társaságát, mindinkább levetkezi emberi méltóságának tudatát s így is, ezért is

elzűlik, elesik. Az a mondás, hogy „a ruha nem teszi az embert”, csak így áll meg és csak így igaz: „a ruha nem teszi ugyan az embert, de sokat ad az emberhez”.

Egyesületünk pártfogoltjainak életét tekintve, jutottam el e két egyszerű igazsághoz. Munkánk vezetésében elég nagy szerepet juttatván nekem is az Egyesület bizalma, oda törekszem, hogy lássák és érezzék a mi pártfogoltjaink, hogy van lélek, mely gondol rájuk, van szív, mely együtt érez velök, hogy nem elhagyatottak többé; arra törekedtünk, hogy felruházzuk a ruhátlanokat, kiszedjük rongyaikból az ezek miatt szegénykezőket, hogy visszaadjuk egy sereg gyermeknek és fiatalkorunak a bizalom nagy lelki erejét önmagok, embertársaik és Isten iránt.

E kettős gondolat világitó fénye által vezetett egyesületi munkánkról szól második évi titkári jelentésem.

Kérem a gyűlés tagjainak jóindulatu figyelmét.

Egyesületünk tagjainak létszámáról teszek mindenképp előtt jelentést, amely is a mai napon következő:

1. Tiszteletbeli tagok	29
2. Tisztikar	15
3. Intéző-bizottság	10
4. Választmányi tagok	137
5. Alapító	30
6. Rendes	40
7. Pártoló	40
8. Működő	82
9. Rendes és működő	3
10. Pártoló és működő	4
11. Adományozó	9
12. Ösztöndíj-alapítványtevő tag	1

Összesen: 400

Pártfogoltjaink *elhelyezéséről s ezzel együtt létszámáról* a következő adatokat terjeszthetem elő:

1. Saját szüleiknél lakó pártfogoltjaink	13
2. Nevelő szüleiknél elhelyezettek	4
3. Mestereknél, gyárakban, kereskedésekben, cse- lédek gyanánt elhelyezettek <i>helyben</i>	38
4. Mestereknél, üzletekben elhelyezettek <i>vidéken</i>	4
5. Javító-, nevelő-intézetekbe vitettek	8
6. Szülei által kikértek pártfogásunk alól	2
7. Férfjhez ment	1
8. Mint keresetképes, jóra való fiatalkoru elbocsátatott kötelékünkben	1
9. Börtönbüntetés alatt van	2
10. Az állami gyermekmenhelynek adatott át általunk	2
11. Az Izr. Patr.-egyesülethez utaltatott át	2
12. Elköltöztek városunkból, vagy időközben eltűntek előlünk	16

Összesen: 93

Pártfogoltjaink közül:

1. Ruhasegélyben részesült már, vagy azt kér	22
2. Tartásdíjat kapott már, vagy azt kér	8
3. Könyvsegélyt, mint középiskolai tanuló	2
4. Teljes eltartásban, iskoláztatásban részesül	1

Meg kell itt jegyezni, hogy az ilyen módokon segélyezendők száma, előreláthatólag, folyton-folyvást emelkedni fog, úgy, hogy kiadásaink fedezhetése céljából az eddiginél sokkal magasabb államsegélyre lesz szükségünk s bizonyára megnyerem közgyűlésünk jóváhagyását ahhoz, ha a központ jelenlevő mélyen tisztelt képviselőjét kérem arra, hogy államsegély iránti kérényünket odafent támogatni sziveskedjék.

A mi már *egyesületi munkánk folytatásának eszközeit, különféle módozatait* illeti, erről a következőket jelenthetem:

Egyesületünk nevének s nevében kitűzött céljának megfelelőleg, tényleges pártfogása alatt tartja a züllésnek indult és az erkölcsi romlás veszélyének kitett mindama gyermekeket és fiatakorukat, akik csak eddig hatásköre alá jutottak, akár tagjai által maga kutatván föl egyes ilyeneket, akár valamely uton bejelentetvén azok nála. A titkár minden egyes gyermek vagy fiatakoru mellé pártfogót küldött ki az egyesület munkára vállalkozó tagjai közül, kik pártfogoltjaikat azoknak lakásán, vagy ha alkalmazásban vannak, mestereiknél is fölkeresték, s róluk és tőlük, sorsukról, állapotukról, magokviseletéről, külső és belső életük dolgairól tudomást szerezvén, ezt a titkárnak írásban bejelentették, aki így lehetőleg mindig abban a kedvező helyzetben volt és van, hogy könnyűszerrel áttekintheti az egész munkaterületet.

Az *erkölcsi pártfogolás* tehát az első és fontos munka, amelyet Egyesületünk kifejt.

Mi tehát a szabadon levő gyermekek és fiatakoruak vallás-erkölcsi világának nemesítését vettük munkába. Erről jelentek a mindjárt most következőben.

Igen nagy örömmel s munkánk sikerében való igaz meglepéssel kell ugyanis titkári jelentésemben megemlékeznem Egyesületünk két, erkölcsi irányu vállalkozásáról: *a vasárnapi iskoláról s mesedélutánjainkról*. Az elsőt egy derék református lelkészjelöltünk, *Nagy István* főiskolai ezidei szénior, a másikat egy lelkes református lelkészné, *özv. Bészler Imréné* ajánlkozására engedélyezte 1911. évi november 28-iki ülésen felállíttatni Egyesületünk intézőbizottsága, a titkárt bizván meg ez új munkatér szerzésével, a munka megindításával. És a munka, — amelyvel, mint kettős irányban haladó, pártfogoltjainak szellemi emelkedésére, erkölcsi nemesülésére ható munkánkkal, talán az egy Budapestet kivéve, egyedül állunk Magyarországon, — egy hét múlva, 1911 december hó 7-én már meg is kezdődött a kollégium melletti központi református elemi népiskola egyik, részünkre a református iskolaszéki elnökség által szives készséggel átengedett legnagyobb tantermében, és azóta kivétel nélkül minden vasárnap folyik, d. e. 11—12-ig a vasárnapi iskolai tanítás, d. u. 3—4-ig a mese-délután. A délelőtti órákon ismert bibliai történeteket olvas fel, és a közvetlenség véghetetlenül egyszerű nyelvén hallgatóinak felfogási képességéhez csodálatos könnyedséggel illeszkedve, meg is magyaráz, erkölcsi tanulságaiban alkalmaz a vezető szénior; a délutáni meseórákon pedig, szívet és lelket megragadó, a gyermekhallgatóságnak mélységes érdeklődését lekötő, vallásos-erkölcsi tanulságokban hővelkedő történeteket beszél el *özv. Bészler Imréné* urnő, aki mellett kisebb történeteket beszéltek már eddig *Szini Aranka* k. a., áll. gyermekmenhelyi telepfelügyelő, *Sándor Margit* k. a., felső-leányiskolai növendék, *Lőrincz András* theologus, sőt egy nagyobb patronizált fiunk, *Hritz Mihály* is, a róm. kath. főgymnasium 5-ik osztályának növendéke. Úgy a délelőtti, mint a délutáni órákat ének és imádság nyitja meg és zárja be. És ezek az órák, jó lélekkel és nyugodt lelkiismeretességgel mondhatom, távol állanak a világon minden felekezeti egyoldalúságoktól, — gondom volt ezt hangsúlyozni, mikor megnyitottam ez iskolánkat, és gondom van és lesz reá, hogy ez így is maradjon, — mert hitem és tudomásom szerint az egyetemes keresztyénségnek oly sok közös, megegyező hit- és erkölcsi igaza van, amelyek körében könnyen meg lehet maradnunk, hogy itt, a tanítás ez alsó fokán teljesen szükségtelen felekezetieskedésekbe mennünk át. Óráinkon részt vesznek pártfogoltjainkon kívül a helybeli áll. gyermekmenhely

növendékei is, sőt épen ezek teszik a nagy többséget. A délutáni órákat, kedvezőbb lévén az idő és az alkalom, többen látogatják, mint a délelőttiakat, s az eredmény két—harmadfél hónap alatt az, hogy mesedélutánjainkon már az ifju hallgatóság oly színültig megtölti a nagy tantermet, hogy esetleg más, nagyobb helyiségről kell gondoskodnunk. A gyermekek kedvének emelésére szükségesnek találtam, hogy apró vallásos könyveket, tanulságos iratkákat osztassak ki közöttük, s e célra dr. *Könyves Tóth Mihály* ur, városunk kulturtanácsnoka 28 könyvecskét bocsátott rendelkezésemre, intéző bizottságunk pedig felhatalmazott, hogy egyelőre 50 korona erejéig ilyen könyvecskéket, iratkákat vásároljak be, s már a folyó hó 5-iki összejöveteleken, a gyermekek véghetetlen örömeire, meg is kezdtük a jutalomkönyvecskék, iratkák osztogatását. Egyszersmind megbízott az elnök urral együtt engemet az intéző-bizottság, hogy írjunk fel a Közoktatásügyi magas Miniszterhez egy „*Ifjúsági Könyvtár*” adományozásáért, s vállalkozásunk támogatására államszegélyért, amit is, kérelmünk teljesítésének legszebb reményében, azonnal meg is tettünk.

Fölkerestük levelünkkel a szegény gyermekeket felruházó Polgári asztaltársaságot, hogy segélyezzen ruhával a mi pártfogoltjaink közül is néhányat s onnan, akkor elkészvén már beadványunkkal, a jövő, vagyis most már erre a folyó évre a legszívélyesebb testvéri hangon irt biztató ígéretet kaptuk. Pár héttel ezelőtt meg városunk összes pénzügyezeteinek, gazdasági és közigazgatási intézményeinek igazgatóságait kerestük föl kérő levelünkkel, hogy az évi rendes közgyűléseiken jótékony célokra kiutalt összegek szétosztásánál Egyesületünket is sziveskedjenek számításba venni. Reméljük, hogy e lépésünk tisztes sikerrel fog járni.

Ide sorolva említem föl azt is, hogy titkár irt az egyesületi s a felügyelő-hatósági tagok munkásságának irányítására egy könyvecskét, egy „*Tájékoztató stb.*” c. kis művet. Kértük ennek az Igazságügyminiszterium által való kiadását, de a döntés még ez ügyben sem érkezett le eddig hozzánk.

A „*Debreczeni Patronázs-Egyesület*” költség-előirányzata az 1912. évre.

1. Kiadások.

1. Nyomatási s irodai költségek	K 300.—
2. Pártfogoltak felruházása (35-é)	„ 1400.—
3. Pártfogoltak tartásdíja (15-é)	„ 1800.—
4. Háromnak taníttatása	„ 600.—
5. Vasárnapi iskola s mesedélutánok fenntartása	„ 200.—
6. Másodtitkár tiszteletdíja	„ 250.—
7. Pénztárnok tiszteletdíja	„ 250.—
8. Telepfelügyelő díjazása	„ 400.—
9. Irnok díjazása	„ 200.—
10. Eljáró díjazása	„ 360.—
Összesen	K 5760.—

2. Fedezet.

1. Pénztári maradvány 1911-ről	K 1414.55
2. Alapító tagsági díj címen kezelt 1510 K	
4 ¹ / ₂ %-os kamata	„ 67.95
3. Rendes tagsági díj (234×4)	„ 936.—
4. Pártoló tagsági díj (44×2)	„ 88.—
5. Várható adományok összege	„ 100.—
6. Kérendő államszegély	„ 3500.—
Összesen	K 6006.50

Ormódy Lajos.

Az Első magyar általános biztosító társaság debreczeni osztályának vezér titkára a napokban érte meg érdemes szolgálatának ötvenéves évfordulóját. Ezen alkalomból a tiszteletnek és becsülésnek számtalan megnyilatkozásában részesült és hogy most lapunk hasábjain is megemlékezünk az ő működéséről, annak oka abban keresendő, hogy mint városunk kimagasló eseményeinek nő feljegyzői, nyomát kívánjuk hagyni a város történetének diptikáin egy félszázados munkásságnak.

Ormódy Lajos ötven éve áll a fentemlített intézet szolgálatában lankadatlan, kötelességtudással, becsülettel és emberszeretettel. Nem volt rideg tisztviselő egy pillanatra sem. Munkatársait szerette és munkásságukat megbecsülte. Dolgozott feltűnés nélkül, soha sem lépve le arról az utról, melyet élete vezető ösvényének kijelölt. Hiven töltötte be hivatását a reábizottakban, hivatalában, családi templomban és a társadalmi életben. Szerette a munkát és amit tett, azt nagy kötelességtudásából tette hivalkodás nélkül azok és azon intézmények javára, akiket a sors közelébe rendelt, illetőleg reábizott. Külső fény, dísz után nem vágyódott, mert nem kívánt egyebet, mint ismerőseinek szeretetét, becsülését és megnyugtató dicséretes ítéletét, komoly a munkában, határozott cselekedeteiben, nyájas és lekötelezően szives modoru a társadalmi életben. Ezek az erények szerezték meg részére a közbecsülést.

Ötven éves működése alatt egyenlő szeretet és becsülés vette körül, talán éppen azért, mert sohasem keresett egyebet ezeknél. És ha most, emberséges, a köz javára irányuló munkájában tisztelettel köszöntjük őt, reméljük, hogy az a férfiú, aki ötven év örömeit és bánatát, sikereit és csalódásait teljes egészségben tudta elvezni nemesen és leküzdeni férfiasan, még hosszú időn keresztül folytathatja áldásos munkáját.

Az ég adja, hogy szivből jövő kívánságunk teljesüljön.

Békés vármegye alispánjától.

4090—1912. ikt. sz.

Körözés.

Ujkigyóson 1891. évben id. Bodai András és Tóth Mária szülöktől született ifju Bodai András illetőségének megállapítása szükséges, mivel úgy ő, mint szülei ismeretlen helyen tartózkodnak, körözendők, feltalálása esetén illetőségi viszonyaikra nézve tüzetesen kihallgatandó, illetőségére vonatkozó okmányaik bevonandók és a kihallgatásról felveendő jegyzőkönyvvel együtt hozzám megküldendők.

Gyulán, 1912. évi március 1.

Ambrus János,
alispán.

Mirek.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesitem, hogy a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen a következő ügyekben fog névszerinti szavazás tartatni:

1. A Gombos András tulajdonát képező Csapó-utca 91-ik számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

2. A Csonka József és neje tulajdonát képező Vendég-utca 73-ik számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

3. A dr. Varga Kálmán és társai tulajdonát képező

Széchenyi-utca 15-ik számú házasteleknek kisajátítás útján leendő megszerzése felett (másodizben).

4. A Geréby Pál és társa által létesítendő „Kertvárossal“ szomszédos városi tulajdont képező telekből 315 □-öl területnek a városnak cserébe adandó 319 □-öl területtel kicserélése felett (másodizben).

5. A Tatár Sándorné tulajdonát képező Boldogfalva-utca 16. sz. házastelek megvétele felett első izben).

6. A Gozovics István tulajdonát képező Csokonai-utca 21. sz. házasteleknek kisajátítás útján leendő megszerzése felett (első izben).

7. A Partl Ferenczné és társai tulajdonát képező Nyil-utca 106. sz. házastelek megvétele felett (első izben).

8. Az Ekli József és neje tulajdonát képező Péterfia-utca 70. sz. házastelek megvétele felett (első izben).

Debreczen, 1912. év március hó 12-én.

Kovács József,
polgármester.

— **A jog- és pénzügyi bizottság üléséből.** A jog- és pénzügyi bizottságnak e héten tartó ülésében szóba kerülő a Hortobágy hasznosításának ügye, ez alkalommal szenvedelmes viták hangzottak el, melyeket az ügy érdekében jobban szeretttük volna, ha el nem hangzanak. A vitának alapját a már megelőző ülések és hírlapi cikkek anyaga szolgáltatva, amely nézeteltérések valószínűleg a megindítandó sajtóperekben fognak tisztázódni. Meggyőződésünk volt mindig, hogy a nagyobb és fontosabb közkérdések csak úgy oldhatók meg, ha azokat különböző oldalról világítják meg, ez a cél azonban csak akkor érhető el, ha fegyelmzett elmével állunk csatasorba. Amint a szónok ajkán elhangzó szavak szenvedelmesek, abban a pillanatban még a legnyomósabb érvek is vesztenek meggyőző erejükből. A közéletben szerepet vivő férfiak egyik legszebb erénye az önfegyelmzetttség, erre a piadestálra azonban csak azok juthatnak el, akik a közkérdésekben a személyeskedő modort nem veszik védelmi vagy támadási eszközzül. Ennyit akartunk megjegyezni azokról a harcokról, melyek mostanság az egyes bizottsági üléseken, hírlapokban és erős hangú nyiltterekben nap-nap mellett folynak.

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán dr. Tóth Mihály tanácsnokot a debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnokságához alelnökké nevezte ki.

— **Ingyenrendelés a városi közkórházban.** Kenézy Gyula dr., udvari tanácsos, a városi közkórház igazgatófőorvosa a közkórháznál ingyenes ambuláns kezelést hozott be. Az ingyen rendelés, amely főként szegények részére szól, e hó 15-én kezdődik meg s legközelebb a kórház ajtajára kiírják, hogy mely órában melyik orvos rendel. Az egyes betegségek szerint a rendelést a következő orvosok látják el: sebészet: Csikos Sándor dr.; bőrbaj és bujakór: Gálbory Sámuel dr.; belgyógyászat: Hutiray József dr.; szemészet Somogyi Zoltán dr.; gyermekbetegségek: Szenes Zsigmond dr.; fül- és gégebajok: Horváth Arthur dr.

— **Malálozás.** Városunk társadalmi életét ismét gyászba borította egy haláleset. Március 14-én elhunyt Szunyogh Sándor kir. tanácsos, nyugalmazott pénzügyigazgató és a debreczeni Kaszinó elnöke. Munkás, tevékeny életet élt a megboldogult és áldott jó szívével, magyar uri modorával birta egész társadalmunk osztatlan becsülését. Temetése március 16-án, ma délután ment végbe nagy részvét mellett.

— **A kórházi bizottság ülése.** A kórházi bizottság március 14-én ülést tartott a városházán Kovács József

polgármester elnöklésével. Kenézy Gyula dr. udvari tanácsos, kórházi igazgató-főorvos bemutatta Korbis Flóris műépítész helyszínrajzát az egyetemnek és a mellé építendő közkórháznak. A bizottság a bemutatott jelentést tudomásul vette, majd több adminisztrációs ügyet intézett el.

— **Anyakönyvek vizsgálata.** Dombrova László miniszteri titkár, anyakönyvi felügyelő, a héten városunkba érkezett és az állami anyakönyves hivatal után a város levéltárában őrzött másodpéldányokat is átvizsgálta. A miniszteri titkár a vizsgálatról felvett jegyzőkönyvben a levéltári anyakönyvi kezelést és bejegyzéseket tisztának, rendesnek és példásnak mondta.

— **A rendőrlegénység vizsgálója.** A debreczeni rendőrség csütörtökön tartotta meg záróvizsgálatát a városháza nagy termében. A vizsgálaton jelen voltak: *Domahidy Elemér* főispán, *Kovács József* polgármester, a városi tanács több tagja, Rostás István főkapitány, dr. K. Szalay Béla tb. tiszti főorvos, Barna Tibor rendőrfelügyelő. A vizsgálat meglepő eredményt mutatott fel, ami Szalay Béla dr., tb. tiszti főorvos és Barna Tibor rendőrfelügyelő érdemes munkájának eredménye. Méltán szolgáltak ezek az urak arra a dicséretre, melyben a jelenlevő illusztris hallgatóság részéről részesültek.

— **Emelkedett a házbéradó.** A házbéradó kivetési lajstrom tanúsága szerint a házbérjövedelem 6.054,154 korona 05 fillér, az ezután kivetett házbéradó pedig 665,956 korona 94 fillér volt, addig az idén a házbérjövedelem 6.961,755 korona 06 fillér, a házbéradó pedig 765,793 korona 05 fillér, ami 99,836 korona 11 fillér emelkedést mutat adóban, 907,601 korona 01 fillért házbérjövedelemben. Igaz, hogy az emelkedés oka a természetes értéknövekedés és új bértárgyak keletkezése is, de ha ezekre 50 százalékot engedünk is, mégis horribilis nagyságu házbéremelésekre kell következtetnünk a nagy házbérjövedelem emelkedéséből. Szociális szempontból, de azoknak gazdasági szempontjából is, akiknek nincs házuk, rettenetes súlyos helyzetet jelent ez s megokolja azokat a keserves panaszokat, amelyeket a lakók hangoztatnak a tűrhetetlen lakásdrágasággal szemben.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEI-NEK GYÜJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetéről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tisztviselőknak, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlekvéitár.)

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűrebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdák, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.